

**Міністерство освіти і науки України
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-
ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

І.Т. Пагута

**МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ
ЕЛЕМЕНТАРНИХ
МАТЕМАТИЧНИХ
УЯВЛЕНЬ У
ДОШКІЛЬНИКІВ**

*Навчально-методичний посібник для студентів
спеціальності «Дошкільна освіта»*

«Новий Світ-2000»

Львів

2020

ББК 74.102 я73

П12

*Рекомендовано до друку Вченою радою ПВНЗ
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»,
протокол №5 від 20 грудня 2018 р.*

Рецензенти:

Роганова М. В. - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики дошкільної освіти, КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія».

Семенов О. С. - доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Пагута Т. І.

Методика формування елементарних математичних уявлень у дошкільників: Навчально-методичний посібник / Упорядник Т. І. Пагута. – Львів, «Новий Світ-2000», 2020. - 300 с.

У навчально-методичному посібнику представлені теоретичні основи й методичні підходи до розвитку математичних уявлень у дітей дошкільного віку. Розкриті дидактичні основи математичного розвитку, питання формування кількісних, просторових, часових, геометричних уявлень у дітей дошкільного віку. Запропоновано завдання для самоперевірки та тестові завдання для підсумкового контролю.

Рекомендовано для студентів спеціальності «Дошкільна освіта», викладачів закладів вищої освіти, вихователів.

ISBN 978-617-7519-25-5

© Пагута Т. І., 2020

© «Новий Світ-2000, ФОП Піча С.В., 2020

ЗМІСТ

Вступ	4
Тема 1. Предмет та завдання методики формування елементарних математичних уявлень	6
Тема 2. Значення і завдання математичного розвитку дітей дошкільного віку	27
Тема 3. Зміст, форми, методи та засоби навчання дітей елементам математики.	36
Тема 4. Методика формування уявлень у дошкільників про множину	86
Тема 5. Методика формування уявлень у дошкільників про число, лічбу.	102
Тема 6. Методика формування уявлень про величину і вимірювання величин.	148
Тема 7. Методика формування уявлень у дошкільників про форму та геометричні фігури.	168
Тема 8. Методика формування просторових уявлень у дошкільників.	186
Тема 9. Методика формування часових уявлень у дошкільників.	201
Тема 10. Методика навчання дітей старшого дошкільного віку обчисленню та розв'язанню арифметичних задач	223
Тема 11. Наступність у логіко-математичному розвитку дошкільників та першокласників	243
Дидактичний матеріал	259
Голосарій	268
Тестові завдання для підсумкового контролю	275
Література	289

ВСТУП

Слід зауважити, що в останні роки місце і роль математики у сучасній системі наук значно змінилися. Як писав М. Ломоносов: «Математику слід вивчати тому, що вона розум упорядковує». Математика допомагає навчитись мислити логічно, порівнювати, аналізувати, обґрунтовувати свій вибір, доводити правильність розв'язку.

У структурі освітньої діяльності закладу дошкільної освіти важливе місце приділяється організації логіко-математичному розвитку дітей та керівництву ним. В останні 10-15 років в Україні дедалі частіше навчання елементів математики розглядається як логіко-математичний розвиток дошкільників у працях (Н. Баглаєвої, О. Брежнєвої, Л. Гайдаржійської, Л. Зайцевої, О. Кононко, Л. Плетенецької, С. Татариної, К. Щербакової та ін.).

Часто можна почути думку, що математика – цариця усіх наук. Щоб цариця всіх наук з'явилася перед дітьми в усій своїй красі, варто одразу ж поставитися до неї з усією серйозністю, відповідальністю й одночасно з усмішкою і легкістю. Для цього варто пов'язати математику з довідками.

Сучасного дошкільника вже з перших років життя оточує математична інформація. Складні процеси визначення кількості, її збільшення чи зменшення, вимірювання, порівняння приваблюють дітей і свої перші елементарні знання з математики вони здобувають з довідками самостійно й за допомогою дорослого.

Уже з раннього дошкільного віку дитина залучається до математичної діяльності, яка дає необмежені можливості для інтелектуального розвитку дошкільнят. Зміст математичної діяльності (лічба, складання та

розв'язання задач, ознайомлення з формами предметів та геометричними фігурами, орієнтація в часі та просторі, розрізнення кольору й величини) легко адаптується до того конкретного предметно-ігрового середовища, у якому перебуває дитина. Математикою можна займатися з однією дитиною, з підгрупою дітей та з усією групою дошкільників.

Формування елементарних математичних уявлень є одним з основних засобів інтелектуального розвитку дитини, формування її пізнавальних і творчих здібностей. Зміст математичної підготовки в закладі дошкільної освіти має свої особливості, що обумовлені специфікою математичних понять, вимогами сучасної школи до математичного розвитку дітей.

Математичні здібності специфічні й розвиток їх багато в чому залежить від оволодіння дітьми початковими математичними уявленнями, які допомагають глибше і точніше сприймати навколишній світ, гармонійно взаємодіяти з ним, що водночас позитивно впливає на формування інтелектуальної сфери.

Проблема логіко-математичного розвитку дітей на сучасному етапі дошкільного дитинства набуває все більшого значення. Це пояснюється позитивним впливом цього процесу на розвиток психічних функцій дитини, вирішення загальних завдань усебічного гармонійного розвитку особистості в дитячому віці. Сформоване логіко-математичне мислення допомагає сучасній дитині аналізувати різноманітні процеси, приймати рішення не лише згідно з чітко розробленими алгоритмами, але й коригувати власні дії у змінних умовах життя.

Саме тому, увага майбутніх вихователів повинна бути націлена на переосмислення пріоритетних завдань логіко-математичного розвитку, вибір найоптимальніших і найефективніших форм роботи з дошкільниками.